

ZEEUWS LANDBOUWBLAD

Bibliotheek
der
Landbouw Hogeschool
WAGENINGEN

OVERZICHT

Ir. GEUZE over

Concentratie bij coöperaties

HET gaat dit jaar met de afzet van verschillende landbouwprodukten niet goed. Het is alsof overal de klad inzigt. De prijzen van de produkten, waarvoor de Overheid geen garanties heeft gesteld, liggen op een niveau, dat voor de boer-producent geen enkele aantrekkelijkheid meer biedt.

Daarnaast knabbelt dezelfde Overheid regelmatig aan de garanties en door deze beide factoren is er, zeker in de akkerbouwsector, een onbevredigende toestand ontstaan.

Het is begrijpelijk, dat men zich in de kringen van het Landbouworganisatieleven hoe langer hoe meer begint af te vragen, wat gedaan kan worden om deze situatie te verbeteren, opdat de boer zijn vruchten weer met meer kans op financieel succes kan telen.

Nu zijn er verschillende mogelijkheden. Bij de Overheid kan gepleit worden voor hogere prijzen voor de gegarandeerde produkten. Via voorlichting, bedrijfsverbetering en cultuur-technische verbeteringen kan gestreefd worden naar lagere kostprijzen.

Aan deze beide kanten van de zaak wordt het nodige gedaan. Wij willen het daar deze keer niet over hebben.

VERWERKING EN AFZET

WLJ willen hier eens enige aandacht schenken aan de afzet van het landbouwprodukt en de eigen verwerking ervan.

Zulks mede naar aanleiding van de Jaarvergadering van het Landbouw Coöperatie Centrum voor Zuid-West Nederland, welke op maandag 20 februari te Roosendaal werd gehouden.

De Voorzitter van het L.C.C., Ir. M. A. Geuze, hield daar zijn laatste openingsrede, daar hij zich niet herkiesbaar stelde. Hierin vroeg hij aandacht voor een bepaald aspect van het afzetprobleem, waarmede de boer-producent te kampen heeft, en wel voor de vraag of de tijd niet rijp is om te komen tot een grotere concentratie bij verwerking en afzet van landbouwprodukten. Een grotere concentratie van bijvoorbeeld de reeds grote coöperatieve instellingen, die de boerenstand in de loop der jaren tot stand en tot bloei bracht. Concentratie en samenwerking, waardoor mede nieuwe gebieden bestreken zouden kunnen worden.

De heer Geuze wilde met name pleiten voor de zogenaamde heterogene concentratie, het samengaan dus van ongelijksoortige coöperaties, daar over de homogene concentratie, het samengaan van gelijkgerichte coöperaties — van twee melkfabrieken bijvoorbeeld — reeds meer gesproken en geschreven is en deze in de praktijk ook op verschillende plaatsen te vinden is.

Er werden door de spreker drie belangrijke redenen aangevoerd, waarom het hoog tijd is zich over deze zaken te bezinnen.

BOER STAAT ZWAK

ALLEREERST haalde hij een passage aan uit de verkiezingsredevoeringen van de huidige President van de Verenigde Staten, Kennedy, waarin deze zeide, dat ten aanzien van de afzet van hun produkten de boeren in een ongunstige uitzonderingspositie verkeren. Er zijn immers vele miljoenen boeren tegenover betrekkelijk slechts enkele kopers.

Voor ons land liggen deze cijfers in hun totaliteit wat anders, maar de verhouding is even slecht. Het is daarom noodzakelijk en gewenst, aldus Kennedy, dat de regering een onbelemmerde ontwikkeling van de coöperatie bevordert.

Deze uitspraak, aldus Ir. Geuze, zou ook in ons land aan de regering tot richtsnoer moeten dienen. En wij voegen daaraan toe, zeker in een tijd, waarin de afzetproblemen van vele landbouwprodukten zich opstapelen. Want hierin zit een verbetering van de positie van de boerenstand, die deze door eigen kracht tot stand kan brengen. En deze wijze van werken verdient altijd de voorkeur boven steun van Overheidswege.

VOORDELEN

ALS tweede argument voor een grotere samenwerking op coöperatief gebied haalde Ir. Geuze aan de voordelen, die een breder draagvlak, een grotere risicospreiding en meer armslag bieden in de wereld van industriële verwerking en afzet in het groot.

Het is het verschijnsel, dat wij in de particuliere sector van het bedrijfsleven als het ware dagelijks

zien gebeuren. Wie de krant opslaat kan lezen over het samenwerken, het samengaan en de volledige fusie van werkelijk op zich zelve toch grote bedrijven, Koninklijke Zout en Albatros, Werkspoor en Stork, Unilever en noemt u maar op. Het is onzes inziens de hoogste tijd, dat de grote zaken van de boerenstand deze weg volgen, willen zij niet achterop komen. Het is de enige manier om de vleugels verder uit te spreiden en om initiatieven te ontplooiën, die anders door anderen worden aangevat. Met smart denken wij bijvoorbeeld aan de zopas nog gemiste kans van de fabriekmatige vlasbewerking, welk procédé aan de A.K.U. is toegevalen.

GEBREK AAN VOLDOENDE KADER

ALS derde en laatste argument bracht Ir. Geuze naar voren, dat bij de grote verscheidenheid van coöperatieve instellingen, een gebrek aan bestuurskader dreigt te ontstaan. De jonge boer is door de totaal gewijzigde bedrijfsomstandigheden veel meer aan zijn bedrijf gebonden, dan een aantal jaren terug. Uit becijferingen, die een landbouw-journalist van „Het Parool” heeft gemaakt, blijkt duidelijk, dat het in de toekomst moeilijk, zoal niet onmogelijk zal blijken, de vele besturen op voldoende wijze aan te vullen.

Toch dienen de landbouwcoöperatieve instellingen in hoofdzaak door de bedrijfsgenoten bestuurd te blijven. Ook uit dezen hoofde is concentratie gewenst.

Tot slot wees Ir. Geuze ook nog op de industriële concentratie in E.E.G.-verband, welke op gang is gekomen. De landbouw mag hier niet achterblijven.

EEN nieuw hoofdstuk voor de paardenfokkerij in Nederland is begonnen door de recente import van Haflingers. Verdere bijzonderheden over de Haflinger vindt U op pag. 162.

BEZINNEN EN AANPAKKEN

HET is duidelijk, dat er bezinning nodig is over deze voor de boerenstand uiterst belangrijke kwestie. Bezinning over de wijze waarop concentratie mogelijk is en hoe en waar zij tot stand kan worden gebracht.

Wij herinneren in deze nog eens aan een pleidooi, dat wij reeds enige jaren geleden in deze kolommen hielden en waarbij wij ons afvroegen of er hier geen taak ligt voor de Nationale Coöperatieve Raad. En dan een bredere taak, dan alleen maar documenteren en publiceren.

Ook vroegen wij ons toen af, of het niet tijd werd, dat er door de grote coöperaties fondsen afgezonderd werden om nieuwe zaken aan te pakken.

Dit zou onzes inziens het voordeel hebben, dat als er eens iets aangepakt werd, dat niet dadelijk lukte, dit geen terugslag op de gehele coöperatieve wereld zou hebben. Tevens zouden hierdoor heel wat formele en juridische moeilijkheden kunnen worden opgelost. In ieder geval hopen wij, dat de rede van de heer Geuze mede mag werken aan het van de grond komen van een nieuwe gedachte, waardoor de boerenstand ook in de toekomst en temidden van de moderne ontwikkeling haar verworven positie kan behouden en versterken.

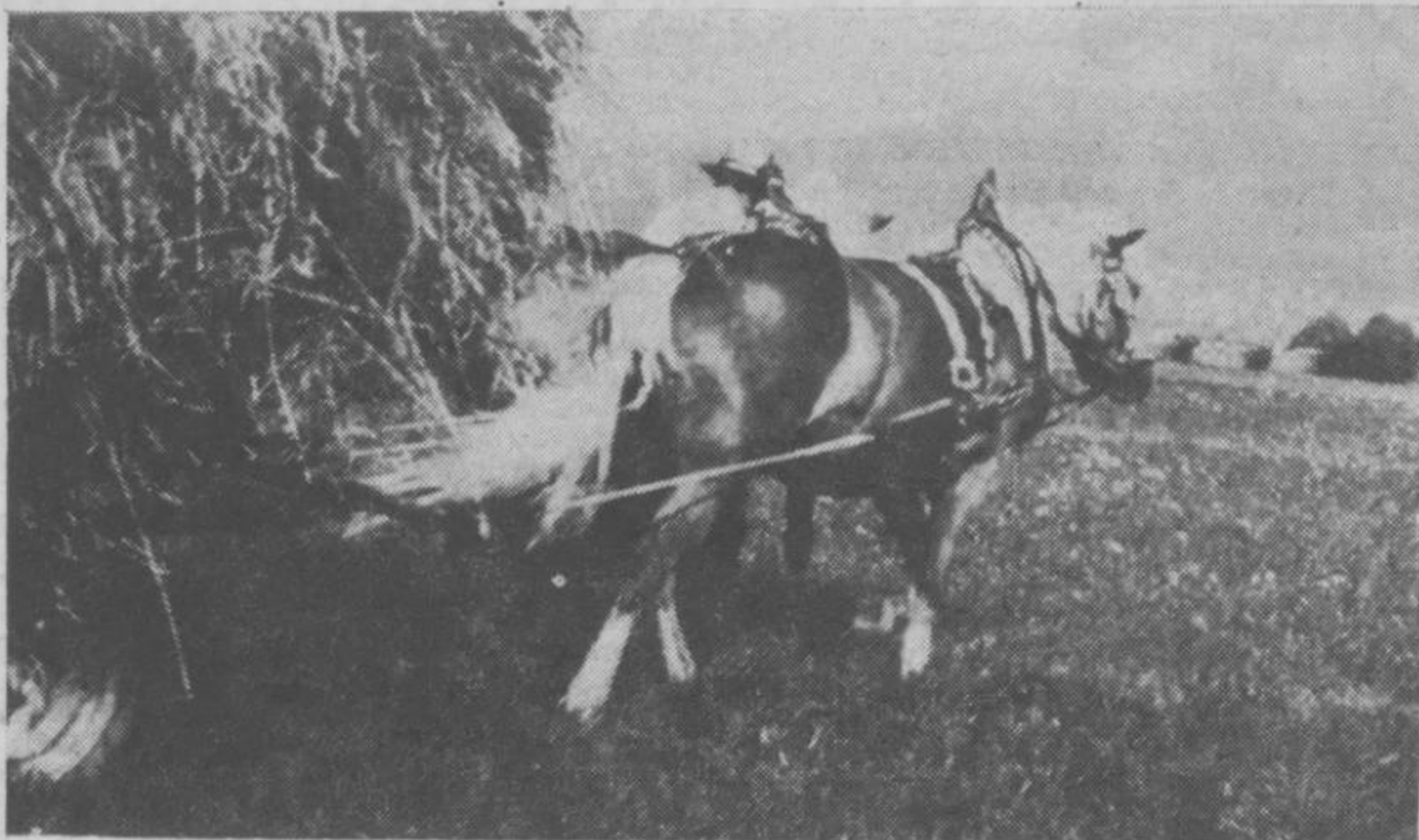
Het zou een mooie beloning zijn voor de af-tredende Voorzitter van het L.E.I., onder wiens bekwame leiding dit Instituut de laatste jaren goed werk verrichtte.

S.

De import van Haflingers in Nederland

OERSTERK EN VEELZIJDIG

RUSTIG en volmaakt tevreden stonden ze daar in de Bosse Veemarkthallen. Uitstekend verzorgd en op zijn zondags gepoetst, snoepten ze van de Hollandse haver, die hen uitstekend scheen te smaken. Ze hadden het dan ook wel verdiend, zo na die lange reis vanuit het Tiroler bergland naar de lage landen bij de zee. Bedrijvig scharrelden de groen- en goedgemutste verzorgers tussen hen door. Zo bedrijvig, dat er zelfs niet het kleinste jodelroepje af kon. De zorg voor 41 kostgangers drukt dan ook niet gering. 40 Haflinger merries (vrijwel alle drachtig zo te zien) en 1 hengst stonden er in keurige rijen, bewonderd door een grote schare belangstellenden.

Onder hen vele autoriteiten als: Herr Selzer van de Oostenrijkse ambassade, Ir. Verschuilj (vert. Min. van Landbouw), burgemeester Lambooy van Den Bosch, de heren v. d. Eerenbeemt (lid G.S.), Jhr. J. van Vredenburg (Ere-Voorzitter K.V.N.T.), J. A. Stols en Chr. A. C. Oomen (resp. Alg. Voorzitter en Alg. Secretaris K.V.N.T.), de Geschäftsführer van de Tiroler Haflingerfokkerij Otto Schweisgut, de heer Nieuwenhuijze (Secr. Afd. Paardenfokkerij van het Landbouwschap), dr. ir. Groeneveld (Rijksconsulent voor de Paardenfokkerij), en vele anderen. En onder die anderen de toekomstige bezitters van de deze sympathieke paardjes, welke zo pas waren ingevoerd door de Fa F. Dekker Pzn uit Axel. En wel voor rekening van de eveneens pas opgerichte Stichting „Haflinger Club“, waarvan dr. ir. Van Meel de eerste president is. Onder diens leiding vond ook de toewijzing bij loting plaats. Zij werden alle door hun nieuwe meesters met grote warmte ontvangen. Zo ook de eerste hengst, die bij deze gelegenheid de toepasselijke doopnaam WELKOM ontving, tevoren door de jury voor de trekpaardhengstenkeuringen voor dekking goedgekeurd en zal worden gestationeerd op het dekstation van de heer G. J. Toonen te Maren (N.-Br.).

WELKOM legde het vereiste examen met goed gevolg af en de 4-jarige vos (typische kleur voor alle Haflingers) had er, zijn exterieure kwaliteiten in aanmerking genomen, niet veel moeite mee. Mooi en vloeiend gelijnd met niet te korte middenhand, sterke schouderpartij, mooi open kruis, goed gebroekt en rondom best gespierd. Expressief hoofd, gedragen door een slanke, niet te korte hals. Beenwerk is hard en droog, vóór wat frans met ruime kootstand, soepel en verend in de koot bovendien en met beste voeten en ruime gave kronen. Extra draf met veel knie-actie. De fijne beharing en de kleine, zeer levendige oortjes duiden op een edele afstamming. Ze leken ons in de voor hen zo vreemde omgeving uiterst vriendelijk van karakter, maar toonden individueel en gemonsterd in span veel temperament. Specifieke exterieur-kenmerken zijn naast de voskleur, de soms aanwezige aalstreep welke aan Oosterse invloeden wordt toegeschreven, de lange meestal lichtgetinte aan beide zijden van de hals vallende manen en de niet te hoog gedragen lange pluimstaart. De stokmaat varieert van krap 1,40—1,50 m. De collectie als zodanig was bijzonder uniform en leek ons met zorg te zijn uitgezocht, hetgeen trouwens een eerste vereiste is, wil men komen tot een goed verantwoord uitgangspunt. Naar dr. ir. Van Meel ons mededeelde, is de „Haflinger Club“ geen nieuwe stamboekorganisatie, maar zullen de Haflingers worden geregistreerd door de Kon. Ver. „Het Nederlandsche Trekpaard“. Aan de hand van publicaties van Otto Schweisgut willen we u in het kort iets meer vertellen over de oorsprong en de ontwikkeling van de Haflinger-fokkerij in Tirol.

DE HERKOMST

MEET de import van de Haflingers schijnt dus een nieuw hoofdstuk te zijn begonnen voor de paardenfokkerij in Nederland. Daar de Haflinger behoort tot de zgn. kleine paardenrassen (sommigen zullen het een tussenmaatspaardje noemen) kunnen ze niet vergeleken worden met de hier bekende grotere paardenrassen. Ze liggen meer in het vlak van de Shetland-, de Welsh-, de New-Forest- en de Fjorden-ponies, alle hier te lande bekende kleinere rassen. Een nieuwe variant op het laatste thema, zou men dus geneigd zijn te veronderstellen. Dit nu, is bepaald niet het geval. De belanghebbenden, de eerste bezitters dus, verenigd in de Stichting „Haflinger Club“, hebben zich wel terdege afgevraagd of deze Haflingers in een werkelijke behoefte zouden kunnen voorzien. Men is ze dus vooraf in Tirol gaan bekijken en heeft kennis kunnen nemen van hun verbluffende veelzijdigheid, hun soberheid, lange levensduur en bijzondere vruchtbaarheid. Dit nu, zal wel de doorslag hebben gegeven, vooral ook, omdat zij zijn ingepast in het kader van het streekverbeteringsplan voor de Langstraat dat niet op luxe is gebaseerd doch uitsluitend op economische gronden ter hand is genomen.

De herkomst van de Haflinger is, zoals dat in feite bij alle ons bekende paardenrassen het geval is, niet tot in zijn oorsprong na te gaan. Als stamland noemt men Zuid-Tirol, meer in het bijzonder het middelgebergte dat vanuit het dal van de Etsch (Tschöggel-gebergte) in het noorden plotseling overgaat in de Sarntaler Alpen. De oorspronkelijke bewoners van dit Sarn-tal gebied zouden afstammen van Oost-Gotische legerscharen, die zich na hun, naar wij aannemen succesloze escapades, in dit gebied vestigden. Met de in hun leger-tros aanwezige Berberse en Volbloed Arabische paarden. Deze zouden zich dan weer hebben vermengd met de Tirolse inlandse bergpaardjes, een melange van het oerpaard de Przewalski met Noriker- of Pinzgauerbloed.

Bij het uiteenvallen van de Habsburgse monarchie in 1918 werd Zuid-Tirol van Noord-Tirol gescheiden. Omdat de Staatshengstenstoeterij toevallig in het noorden was gevestigd, werd de fokkerij ook daarheen verplaatst, ook al

kostte het moeite om vanuit het zuiden voldoende echte Haflinger-merries aan te trekken. Met steun van de Overheid kon de fokkerij zich in korte tijd ontplooiën. De afname van de veulens (vooral hengstveulens) bleek aanvankelijk een handicap voor de veelal armelijke veeboeren op de schrale bergplateaux. Alweer met Overheidssteun werd de mogelijkheid geschapen, deze overcomplete veulens onder te brengen in winterkwartieren, de zgn. „Herfststallen“. Na 1938 brak een grote bloeiperiode aan, toen de in volle opbouw verkerende Duitse Weermacht grote belangstelling toonde voor de oersterke en veelzijdige Haflingers. Zij richtten opfokstations in, waar de fokkers hun veulens konden afleveren tegen garantieprijs. De beste hengsten werden hieruit weer bestemd voor de fokkerij, terwijl het surplus naar het leger werd afgevoerd.

Fabelachtig moeten hun prestaties zijn geweest aan de vele fronten, waarbij zelfs de taale muilieren werden overklast in prestaties, uithoudingsvermogen en soberheid. Zij overleefden althans de doden-marathon van Stalingrad naar hun oorspronkelijke Heimat Tirol, waarmee een voor de gehele wereld onzalige periode werd afgesloten die evenwel voor de Haflinger-fokkerij van grote betekenis is geweest.

INTUSSEN had ook de stamboekfokkerij een grote vooruitgang geboekt. Nadat reeds in 1921 te Zams de eerste fokkersvereniging was gesticht, volgden al spoedig andere Stamboekkernen te Weer, Wildschönau, Defreggen, Kufstein, Zillertal, Kitzbühel en andere plaatsen. Na 1926 ging men uitsluitend in stamboekverband fokken. Dit vormde het begin van de „Reinzucht“, de meest zuivere fokkerij dus, met uitsluitend tot het ras behorende en in het Stamboek geregistreerde paarden, waarbij men duidelijk een stuk of 5 grote bloedlijnen kan onderkennen. Om er als voorbeeld één te noemen, gaan we terug naar de allereerste bekende Haflinger-hengst. Deze, 249-Folie (geb. 1874, lichtvos, 1,57 m) is een kruisingsprodukt van een veredelde Tiroler inlandse merrie met de Volbloed Arabier 133 El'Bedavi XXII (geb. 1868, goudbruin, aalstreep, 1,66 m) d. El'Bedavi XXII (geb. 1852, bruin, 1,66 m) d. El'Bedavi I (geb. 1837 in de Arabische Staatsstoeterij van Babolna in Hongarije). Als moeder van El'Bedavi wordt genoemd de volbloed Arabier Dahabi, een kleindochter van Gidran. Thans is het Haflinger-stamboek voor alle kruisingen taboe. Vooral wordt gelet op het echte karakter van de Haflinger als bergpaard (pakpaard) en trekpaard.

GROTE VEELZIJDIGHEID

ZE vinden toepassing bij de hooibouw, de wijnbouw, de bosbouw, de akkerbouw, als rijpaard voor groot en klein en waarvoor al niet meer. Haar veelzijdigheid is zo groot en haar trekvermogen (2000 kg) zo bijzonder, dat men ze hierom en om hun grote soberheid, weerstandsvermogen en grote vruchtbaarheid niet zonder trots betiteld als het „Universalpferd“.

Regelmatig worden ze onderworpen aan prestatieproeven (gebruikswaardekeuringen). Door een speciaal teeltschema, waarvoor alleen de vruchtbaarste dieren in aanmerking komen, heeft men het bevruchtingspercentage kunnen opvoeren tot ruim 85% met hieruit een percentage levend geboren veulens van gemiddeld 90%. De Haflingers bereiken ook gemiddeld een veel hogere leeftijd dan onze grotere paardenrassen.

Zo te zien heeft de Haflinger-fokkerij voor Nederland dus wel een groot aantal aantrekkelijke aanknopingspunten en derhalve kans van slagen. Zeker, als men er in slaagt door verdere goede importen en het vormen van meerdere fokkerskernen, een zo ruim mogelijke basis hieraan te geven. In de beginne zullen zij wel hoofdzakelijk ingezet worden op de kleinere bedrijven, doch hun toepassing behoeft niet uitsluitend hiertoe beperkt te blijven.

Ook in Zeeland zullen ze misschien t.z.t. hun weg wel vinden. Naar we vernamen komen er een 5-tal in Oost Zeeuws-Vlaanderen. We denken hierbij vooral aan de kleinere bedrijven langs de gehele Zeeuws-Vlaams-Belgische grens, de kleinere saneringsbedrijven in de herverkavelingsgebieden op de eilanden en b.v. aan de fruitcentra. Daar waar een groot paard schade kan doen aan de fruitcultures en een tractor nog altijd een kostbaar artikel is. Klein en toch sterk is de Haflinger misschien het toekomstige boomgaardpaard voor sproeiwerkzaamheden en verplegingsarbeid. Hoe dan ook, we zien in ieder geval de ontwikkeling van de sympathieke Haflingers met grote belangstelling tegemoet.